

Satversmes tiesas sēdes stenogramma

1998.gada 29.maijā

Lieta Nr.04 - 03(98)

A.Endziņš.

Lūdzu sēzaties! Paziņoju tiesas sēdi par atklātu. Lieta Nr.04-03(98) - *“Par Ministru kabineta 23.aprīļa 1996.gadā noteikumu nr.148 “Kārtība, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuras administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR vai KPFSR sastāvā iekļautās Latvijas PSR teritorijas daļas atzīta par nepamatotu” un Ministru kabineta 4.novembra 1997.gada noteikumi nr.367 “Grozījumi Ministru kabineta 23.aprīļa 1996.gada noteikumos nr.148 atbilstību likumam “Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem”” un citiem likumiem.*

Saskaņā ar Satversmes tiesas likumu, Satversmes tiesa izskata šo lietu pilnā sastāvā, tātad tiesnešu Skultānes, Ušackas, Lepses, Čepānes, Apsīša un Endziņa sastāvā.

Lietas dalībniekus pārstāv institūcija, kas izdevusi aktus, kuri tiek apstrīdēti - Ministru kabinetu pārstāv Finanšu ministrijas Juridiskās nodaļas vadītāja Edīte Strazdiņa. Jums ir attiecīgais pilnvarojums? Paldies.

Pieteikuma iesniedzēju - divdesmit divus Saeimas deputātus - pārstāv 6.Saeimas deputāts Kārlis Čerāns. Deputāta pilnvarojums ir lietā... ir pieteikumā, tātad līdz ar to arī lietā.

Vai lietas dalībniekiem, pieteikuma iesniedzēja pārstāvim ir kādi lūgumi, kas saistīti ar lietas izskatīšanu?

K.Čerāns.

Jā, ir. Man ir divi lūgumi. Es vispirms gribu lūgt tiesu iekļaut lietā papildus divus informatīvus dokumentus.

A.Endziņš.

Lūdzu piecelties...

K.Čerāns.

Man tātad ir lūgums iekļaut tiesu lietas materiālos papildus divus vienkāršus informatīvus dokumentus, es iedotu tos apskatīt, lai varētu tos izvērtēt.

Un otrs lūgums ir pieaicināt tiesā divus lieciniekus... Es varētu paskaidrot... te ir 91 deputāta pieprasījums, kas attiecas uz šo pašu jautājumu ar balsojumu un otrs ir 1997.gada budžets tieši

kompensācijām ar grozījumiem, kur grozījumu rezultātā tur ir izņemti ārā vairāk kā pusotra miljona latu no attiecīgās pozīcijas.

A.Endziņš.

Kas ir par lieciniekiem? Saistībā ar lietu šie liecinieki var liecināt...

K.Čerāns.

Šeit ir šo liecinieku vārdi un adreses. Un saistībā ar šo lietu viņi var liecināt par to, kādu iespaidu attiecībā uz viņiem personiski ir atstājuši šie Ministru kabineta noteikumi nr.148. Tieši konkrēti uz viņu materiālo situāciju un arī nedaudz plašāk.

A.Endziņš.

Vai liecinieki ir šeit?

K.Čerāns.

Jā, liecinieki ir šeit sēžu zālē šobrīd.

A.Endziņš.

Vairāk jums lūgumu nav?

K.Čerāns.

Vairāk lūgumu nav.

A.Endziņš.

Paldies. Kāds ir Ministru kabineta pārstāvja viedoklis?

E.Strazdiņa.

Pārstāvis neiebilst pret liecinieku pieaicināšanu. Un kas attiecas uz likumu par valsts budžetu 1997.gadam ar izdarītajiem grozījumiem, tad lietas materiālā šāds dokuments ir.

A.Endziņš.

Mēs jums nodosim jums tūlīt ar šo dokumentu, kas papildus tika iesniegts, lai jūs varētu iepazīties.

Tātad... vai jums ir kādi lūgumi?

E.Strazdiņa.

Lūgumi un papildinājumi nav.

A.Endziņš.

Paldies. Strazdiņas kundze, lūdzu iepazīstieties un vai jums nav iebildumu, ka tiek pievienoti lietai un cik jums būtu vajadzīgs laiks, lai varētu iepazīties ar viņiem?

E.Strazdiņa.

Papildus laiks nav nepieciešams.

A.Endziņš.

Tiesa, apspriežoties uz vietas, pievienojas pieteikuma iesniedzēja pārstāvim un uzklausa jūsu lieciniekus.

Saeimas deputātu pārstāvim Čerāna kungam ir jautājums - vai jūs tikāt iepazīstināts ar papildus pieprasīto atbildi no Finanšu ministrijas, kas ir saņemta jau pēc lietas materiālu apkopošanas, tas ir, no 28.maija jeb jums ir nepieciešams laiks, lai jūs varētu...

K.Čerāns.

Esmu saņēmis un iepazīties un laiks nav nepieciešams. Paldies.

A.Endziņš.

Iebildumi par pievienošanu lietai nav?

K.Čerāns.

Nav iebildumu.

A.Endziņš.

Pirms mēs sākam lietas izskatīšanu pēc būtības, es lūdzu lieciniekus Regīnu Grīgu un Birutu Saulīti atstāt sēžu zāli.

Līdz ar to varam uzsākt lietas izskatīšanu pēc būtības. Un vārds ziņojumam tiesnesim Lepses kungam. Lūdzu!

A.Lepse.

1998.gada 27.martā divdesmit divi 6.Saeimas deputāti - Čerāns, Kostanda, Kazāks, Veldre, Mauliņš, Grīnbergs, Liepa, Kušnere, Zelgalvis, Kļaviņš, Naglis, Grinovskis, Saulītis, Strods, Ādamsons, Lagzdiņš, Kristovskis, Krastiņš, Kalviņš, Vītols, Valdmanis, Ozoliņš - Satversmes tiesai iesniedza pieteikumu par lietas ierosināšanu. Procesuālo darbību veikšanai pieteikuma iesniedzēji pilnvarojuši deputātu Kārli Čerānu.

Pēc pieteikuma izskatīšanas 1998.gada 6.aprīlī tiesnesis Lepse ar lēmumu ierosinājis lietu *“Par Ministru kabineta 1996.gada 23.aprīļa noteikumiem nr.148 “Kārtība, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR vai KPFSR sastāvā iekļautās Latvijas PSR teritorijas daļas atzīta par nepamatotu””* un Ministru kabineta 1997.gada 4.novembra noteikumi nr.37 - *“Grozījumi Ministru kabineta 1996.gada 23.aprīļa noteikumos nr.148 “Kārtība, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu””* atbilstību likumam *“Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem”* un citiem likumiem.

Pieteikuma iesniedzēji lūdz atsaukt Ministru kabineta 1996.gada 23.aprīļa noteikumus nr.148 un 1997.gada 4.novembra noteikumus nr.367, uzskatot, ka tie neatbilst 1995.gada 12.aprīļa likuma *“Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem”* 10.panta 1.daļai, kas nosaka, ka valsts un pašvaldību institūcijām un to amatpersonām pie politiski represēto personu, kā arī citu ieinteresēto personu iesniegumu saņemšanas jāgādā, lai likuma noteiktajā kārtībā tiktu novērstas totalitāro režīmu radīto civilo, ekonomisko un sociālo tiesību ierobežojumu sekas, atlīdzināti šo režīmu radītie materiālie zaudējumi, to nodarītais fiziskais un morālais kaitējums.

Pieteikuma iesniedzēji norāda, ka Ministru kabineta 1996.gada 23.aprīļa noteikumu nr.148 10.punkts esot nepamatoti samazinājis to apjomu, par kādu valsts uzņēmusies kompensēt politiski represētajām personām mantas, kuras nav iespējams atdot natūrā, vērtību nosakot maksimālo kompensācijas apjomu 2000 latu apmērā par ēkām un 500 latu apmērā par citu mantu. Vienlaicīgi šie noteikumi ir atcēlušī agrāk pastāvošo kārtību, saskaņā ar kuru politiski represētai personai bijušas piešķirtas tiesības nepiekrīst šādam novērtējumam un saņemt lielāku kompensāciju nekā sākotnēji piedāvāts.

Bez tam Ministru kabineta noteikumi nr.148 pat pēc grozījumu izdarīšanas tajos ar Ministru kabineta 1997.gada 4.novembra noteikumiem nr.367 radījuši situāciju, kurā politiski represētām personām, kuras rehabilitācijas apliecības saņēmušas līdz 1996.gada 1.martam un nav paspējušas līdz šim pašam datumam iesniegt pieteikumu kompensācijas saņemšanai, ir vispār liegtas iespējas saņemt šo kompensāciju.

Bez tam likums "*Par valsts budžetu 1996.gadam*", kas uzlicis par pienākumu pārtraukt šādu pieteikumu pieņemšanu, stājās likumīgā spēkā tikai 1996.gada 7.martā un nav varējis būt zināms politiski represētajām personām pirms 1996.gada 1.marta.

Ministru kabinetam tika nosūtīts uzaicinājums līdz 1998.gada 24.aprīlim iesniegt Satversmes tiesā savu atbildes rakstu par lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Atbildes rakstā Ministru kabinets uzskata pieteikumu par nepamatotu. Ministru kabinets atbildes rakstā pievienojas pieteikuma iesniedzējam tajā daļā, ka likuma "*Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem*" 10.pants uzliek par pienākumu valsts un pašvaldību institūcijām un to amatpersonām gādāt, lai likumā noteiktajā kārtībā tiktu novērsti totalitārā režīma radīto civilo, ekonomisko un sociālo tiesību ierobežojumi, izraisītās sekas, atlīdzināti šo režīmu materiālie zaudējumi, to nodarītais materiālais un morālais kaitējums. Vienlaicīgi atbildes rakstā norādīts, ka likumā nav bijusi noteikta kārtība, kādā atdodama manta vai kompensējama tās vērtība administratīvajā kārtā izsūtītajām personām. Tādēļ Ministru kabinets saskaņā ar *Ministru kabineta iekārtas likuma* 14.panta 3.punktu bijis tiesīgs izdot attiecīgus noteikumus.

Ņemot vērā likuma "*Par valsts budžetu 1996.gadam*" pārejas noteikumu 3.punktu, kurš paredzēja pārtraukt ar 1996.gada 1.martu Ministru padomes 1992.gada 26.maija lēmumā nr.191 par nolikuma "*Par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu*" grozīšanu paredzēto pieteikumu pieņemšanu kompensācijas jautājumos no personām, kuras dzīvo Latvijas Republikas teritorijām pašvaldību domes (padomes) pārtraukušas pieņemt pieteikumus par mantas atdošanu vai tās vērtības atlīdzināšanu, bet Ministru kabinets 1996.gada 23.aprīlī izdevis noteikumus nr.148, kuri stājušies spēkā 1996.gada 1.maijā.

Atbilstoši likuma "*Par likumu un citu Saeimas un Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību*" 9.pantam normatīvajiem aktiem neesot atpakaļejoša spēka, izņemot likumā īpaši paredzētus gadījumus.

Saeima, pieņemot likumu "*Par valsts budžetu 1996.gadam*" 1996.gada 15.februārī un Valsts prezidents, izsludinot likumu 1996.gada 6.martā par šī likuma pārejas noteikumu 3.punktu esot piešķīruši normai atpakaļejošu spēku, līdz ar to Ministru kabineta noteikumos nr.148 norādītais pēdējais pieteikuma pieņemšanas termiņš - 1996.gada 1.marts - atbilstot likuma "*Par valsts budžetu 1996.gadam*" pārejas noteikumu 3.punkta prasībām.

Ministru kabineta noteikumos nr.148 paredzēta zaudētās mantas vērtības kompensācija pilnā apmērā, ierobežojot tur tikai naudā izmaksājamās summas apmēru. Šo noteikumu 11.punktā ir paredzēts, ka gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējam izmaksājamās kompensācijas summa nesedz

mantas reālo vērtību vai izmaksāta tikai par mantas daļu, kompensācija par pārējo daļu aprēķināma un izsniedzama īpašuma kompensācijas sertifikātos, kā to paredz arī likuma *“Par privatizācijas sertifikātiem”* 10.panta 2.daļa un 15.pants.

Savukārt Ministru kabineta noteikumu nr.148 16.punkts paredz arī iespējas strīdus par mantas atdošanu vai tās vērtības atlīdzināšanu izšķirt tiesā.

Bez tam Ministru kabineta 1997.gada 4.novembra noteikumi nr.367 paredzēja arī pēc 1996.gada 1.marta turpināt pieņemt pieteikumus par mantas atdošanu vai tās vērtības atlīdzināšanu no personām, kuru administratīvā izsūtīšana atzīta par nepamatotu, ja minētās personas dokuments, kas apliecina administratīvās izsūtīšanas nepamatotības faktu ir saņēmušas tikai pēc 1996.gada 1.marta.

Pieteikuma iesniedzējs netika aicināts sniegt papildus paskaidrojumus. Ministru kabinets tika uzaicināts sniegt papildus paskaidrojumus, atbildi uz kuriem 1998.gada 28.maijā sniedza Finanšu ministrijas valsts sekretāra vietniece Sudraba.

Ekspertīze lietā netika noteikta.

Lietā ir šādi dokumenti:

pieteikums par lietas ierosināšanu un pilnvarojums Kārlim Čerānam lietas vešanai tiesā;

Satversmes tiesas priekšsēdētāja 1998.gada 30.marta rīkojums par tiesneša norīkošanu izskatīt pieteikumu;

1998.gada 6.aprīļa lēmums par lietas ierosināšanu;

Kancelejas 1998.gada 7.aprīļa paziņojums Saeimas deputātam Čerānam par lietas ierosināšanu ;

laikraksta “Latvijas Vēstnesis” 1998.gada 8.aprīļa publikācija;

izraksts... lēmums par lietas ierosināšanu;

Ministru kabineta 1998.gada 15.aprīļa atbildes raksts par lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu;

tiesas priekšsēdētāja vietas izpildītāja 1998.gada 7.aprīļa rīkojums par tiesneša norīkošanu sagatavot lietu izskatīšanai;

Latvijas PSR Ministru padomes 1988.gada 2.novembra lēmums nr.350 “Par pilsoņu nepamatotu administratīvo izsūtīšanu no Latvijas PSR 1949.gadā”;

Ministru padomes 1988.gada 5.decembra lēmums nr.396 “Par to pilsoņu tiesībām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu”;

Ministru padomes 1988.gada 5.decembra lēmuma nr.396 apstiprinātais nolikums par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināta tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu;

Latvijas PSR Augstākās padomes Prezidija 1989.gada 8.jūnija dekrēts par četrdesmitajos un piecdesmitajos gados no Latvijas PSR teritorijas izsūtīto pilsoņu rehabilitāciju;

Ministru padomes 1989.gada 29.augusta lēmums nr.190 par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu;

Ministru padomes 1989.gada 29.augusta lēmuma nr.190 apstiprinātais nolikums par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu;

Ministru padomes 1990.gada 4.jūnija lēmums nr.13 "Par dažu Latvijas PSR valdības lēmumu un rīkojumu atzīšanu par spēkā zaudējušiem;

Ministru padomes 1993.gada 19.jūlija lēmums nr.397 "Par sociālās un veselības aizsardzības jautājumos pieņemto republikas valdības lēmumu un rīkojumu atzīšana par spēku zaudējušiem;

Ministru padomes 1990.gada 2.oktobra lēmums nr.145 "Par atsevišķiem labojumiem un papildinājumiem ar valdības 1989.gada 29.augusta lēmumu nr.190 apstiprinātajā nolikumā "Par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu;

Ministru padomes 1992.gada 23.jūlija rīkojums nr.258;

Ministru padomes 1992.gada 26.maija lēmums nr.191 "Par nolikumu par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu" grozīšanu;

nolikums "Par kārtību, kādā atdodama vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu" apstiprināts ar Latvijas PSR Ministru padomes 1989.gada 29.augusta lēmumu nr.190 Ministru padomes 1992.gada 26.maija lēmuma nr.191 redakcijā;

Ministru padomes 1992.gada 26.maija lēmums nr.191 "Par nolikumu "Par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu" grozīšanu;

Ministru kabineta 1994.gada 22.marta noteikumi nr.71 "Par grozījumiem nolikumā "Par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu";

Ministru kabineta 1994.gada 14.jūnija noteikumi nr.192 "Par grozījumiem Nolikumā par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu;

Ministru padomes 1992.gada 26.maija lēmums Nr.191 “Par nolikumu “Par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu” grozīšanu;

Ministru kabineta 1995.gada 23.maija noteikumu nr.134 grozījums “Nolikumā par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu”;

Ministru padomes 1992.gada 26.maija lēmums nr.191 “Par nolikuma “Par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu” grozīšanu” ar grozījumiem, kas izdarīti no Ministru kabineta 1994.gada 22.marta noteikumiem nr.71, ar 1994.gada 14.jūnija noteikumiem nr.192 un 1995.gada 23.maija noteikumiem nr.134;

1992.gada 13.maija Latvijas Republikas likums “Par politiski represētās personas statusa noteikšanu”;

1992.gada 13.maija Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmums “Par Latvijas Republikas likuma “Par politiski represētās personas statusa noteikšanu” piemērošanu spēkā stāšanās kārtību;

1993.gada 14.janvāra Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija lēmums par Latvijas Republikas 1992.gada 13.maija likuma “Par politiski represētās personas statusa noteikšanu” otrā, ceturtā punkta piemērošanu;

1995.gada 26.aprīļa likums “Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem”;

1997.gada 12.jūnija grozījumi likumā “Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem”;

1995.gada 26.aprīļa likums “Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem” ar grozījumiem;

1996.gada Budžeta likumprojekta sagatavošanas materiāli un Saeimas sēdes stenogramma;

1996.gada 15.februāra likuma “Par valsts budžeta 1996.gadam” izvilkumi;

1996.gada 15.februāra likuma “Par valsts budžetu 1996.gadam” pārejas noteikumi ;

1996.gada 7.novembra likums “Grozījumi par valsts budžetu 1996.gadam”;

1996.gada 15.februāra likuma “Par valsts budžetu 1996.gadam” pārejas noteikumi ar grozījumiem;

1996.gada 23.aprīļa Ministru kabineta noteikumi nr.148 “Par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu”;

1997.gada 4.novembra Ministru kabineta noteikumi nr.367 "Grozījumi Ministru kabineta 1996.gada 23.aprīļa noteikumos nr.148 "Kārtība, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu";

1994.gada 8.jūnija likums "Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību";

1995.gada 16.marta likums "Par privatizācijas sertifikātiem";

Ministru kabineta 1995.gada 11.jūlija noteikumi nr.198 likuma "Par privatizācijas sertifikātiem" izpildes noteikumi;

Ministru kabineta 1994.gada 29.novembra noteikumi nr.221 "Par bijušo īpašnieku mantas kompensācijas vērtības noteikšanu un tās salīdzināšanu ar privatizējamo objektu pašreizējo mantas vērtību";

1995.gada 11.jūlija Ministru kabineta noteikumi nr.197 - noteikumi "Par bijušo īpašnieku mantas kompensācijas vērtības noteikšanu un tās salīdzināšanu ar privatizējamo objektu (mantas pašreizējo vērtību);

1997.gada 30.decembra Ministru kabineta noteikumi nr.443 - "Kārtība, kādā atgūstama manta vai kompensējama tās vērtība personām, kurā tā tika atsavināta sakarā ar uzlikto paaugstināto nodokļu un nodevu nesamaksāšanu vai kuras izvairījās no komunistiskā režīma politiskajām represijām";

1994.gada 24.marta likums "Par budžetu un finanšu vadību";

1996.gada 28.decembra likums "Par valsts budžeta 1997.gadam" izvilkums;

1997.gada 19.jūnija likums "Grozījumi likumā "Par valsts budžetu 1997.gadam";

1997.gada 5.decembra likuma "Par Valsts budžetu 1998.gadam" izvilkums;

Satversmes tiesas tiesneša A.Lepses 1998.gada 11.maija atzinums par lietas sagatavošanu izskatīšanai pabeigšanu.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 1998.gada 12.maijā.

Paziņojums par lietas izskatīšanu nosūtīts publicēšanai laikrakstam "Latvijas Vēstnesis" 1998.gada 13.maijam un publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" 1998.gada 15.maija numurā.

Lietas dalībniekiem par sēdes vietu paziņots rakstiski.

Ar lietas materiāliem iepazinušies pieteikuma iesniedzēja pārstāvis Čerāna kungs.....

(pārrāvums lentā)

Strazdiņas kundze.

Lietai pievienota finanšu ministra Zīles apstiprinātā pilnvara Finanšu ministrijas Juridiskās nodaļas vadītājai Edītai Strazdiņai pārstāvēt Ministru kabinetu lietas 04 - 03(98) izskatīšanā.

Satversmes tiesas tiesnesis Lepse. Paraksts.

A.Endziņš.

Paldies. Tiesnešiem ir jautājumi tiesnesim Lepsem? Nav?

Saskaņā ar Satversmes tiesas reglamentu jānoskaidro, vai nav radušies pamati tiesvedības izbeigšanai. Tiesvedības izbeigšanas pamati noteikti Satversmes tiesas likuma 29.panta 1.daļas 1. un 2.punktā. 1.punkts paredz pēc pieteikuma iesniedzēja rakstveida lūguma. Tiesa šādu lūgumu saņēmusi nav. Iesniedzēju pārstāvis negatavojas?...

K.Čerāns.

Prasību uzturu.

A.Endziņš.

Otrs punkts paredz: ja ir apstrīdēta tiesību norma vai akts ir zaudējis spēku. Kabinets šos apstrīdētos aktus atcēlis uz šo brīdi nav. Līdz ar to pamats tiesvedības izbeigšanai nav.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi? Pieteikuma iesniedzēja pārstāvim? Valdības pārstāvim? Nav.

Līdz ar to vārds tiek dots lietas faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma izklāstam pieteikuma iesniedzēja pārstāvim 6.Saeimas deputātam Kārlim Čerānam.

Atgādināšu jums, ka saskaņā ar reglamenta 310.pantu katrai no pusēm tiek atvēlēts laiks līdz 30 minūtēm. Lūdzu!

K.Čerāns.

Paldies. Augsti godātā tiesa! Es gribētu sākt ar problēmas vēsturisko kontekstu, kas šīs lietas vispusīgai un pilnīgai izskatīšanai ir ļoti svarīgas. Un proti, 1996.gada 22.augustā Latvijas Republikas Saeima pieņēma deklarāciju par Latvijas okupāciju, ar kuru ir atzīts, ka PSRS 1940.gada 17.jūnijā ar militāru spēku okupēja Latviju un nelikumīgi iekļāva jeb anektēja to PSRS sastāvā. Līdz ar to Latvijā tika iesviests PSRS politiskais režīms un tiesiskā sistēma. Deklarācija arī pasaka, ka Otrā pasaules kara beigu posmā PSRS atjaunoja savu okupācijas režīmu Latvijā. Un tālāk - ka visā okupācijas laikā PSRS mērķtiecīgi īstenoja genocīdu pret Latvijas tautu, tā pārkāpjot 1948.gada 9.decembra konvenciju par genocīda nepieļaujamību un sodīšanu par to. Okupācijas režīms iznīcināja nevainīgus cilvēkus, vairākkārt veica iedzīvotāju masveida deportācijas un citas represijas, kā arī nežēlīgi sodīja tos, kuri bruņotā vai citādā veidā iestājās par Latvijas neatkarības atjaunošanu. Prettiesiski un bez atlīdzības atsavināja Latvijas iedzīvotāju īpašumus un apspieda brīvas domas izpausmes.

Ko okupācijas notikumu sakarā raksta vēsturnieks profesors Strods. Es citēšu no laikraksta "Latvijas Vēstnesis" 1996.gada 22.marta un līdzīga satura ziņojums arī atrodams grāmatas "Via dolorosa" 3.daļā. Profesors Strods raksta, ka vispārēja administratīva masu deportācija notika naktī no 1941.gada 13. uz 14.jūniju. Šī ilgāku laiku slepeni gatavotā akcija notika vienlaicīgi un vienveidīgi visās trijās Baltijas valstīs. Apbruņoti čekisti, miliči, Kompartijas darbinieki un aktīvistu nakts laikā iebruka dzīvokļos un parasti stundas laikā lika sagatavoties ceļam. Arestētos stāvgrūdām sablīvēja aizrestotos preču vagonos, kur vienīgā labierīcība bija grīdā izcirsta lūka.

Tā pirms 50 gadiem 1941.gada 14.jūnijā 662 iepriekš slepeni sagatavotos preču vagonos Komunistiskā partija organizēja pirmo iedzīvotāju masveida deportāciju uz Sibīriju. Tiek minēts deportēto cilvēku skaits - 15 081, starp kuriem 6447 vīrieši, 5302 sievietes, 3332 bērni, kas jaunāki par 16 gadiem, ieskaitot 291 zīdaiņi līdz viena gada vecumam un no 315 cilvēki bija vecāki par 70 gadiem. No Latvijas ievesti 2093 skolnieki, tajā skaitā 13 029 no pamatskolām un 498 - no vidusskolām. 474 skolotāji.

Tālāk. 1949.gada 17.martā Latvijas PSR Ministru padome, balstoties uz PSRS Ministru padomes lēmumu pieņēma savu lēmumu nr.282-S par kulaku ģimeņu izsūtīšanu ārpus Latvijas, kuru parakstījis V.Lācis un E.Bastins. Bija paredzēts izsūtīt 10 000 ģimenes.

1949.gada martā no Latvijas laukiem bija paredzēts izsūtīt 11 252 ģimenes ar 38 662 cilvēkiem. 1949.gada 25.martā izveda 13 501 ģimeni, tajā skaitā 9250 zemnieku ģimenes, kopā 40 334 cilvēkus, tajā skaitā 10 983 vīriešus, 18 801 sievieti un 10 590 bērnus vecumā līdz 16 gadiem 33 ešelonos uz Amūras, Omskas un Tomskas apgabaliem.

Vēsturnieks secina, ka šī deportācija, kas bija iecerēta kolektīvizācijas nodrošināšanai, kvalificējama kā genocīds. Un laikā no 1945. līdz 1953.gadam deportēti vismaz 119 000 cilvēku.

A.Endziņš.

Čerāna kungs, es atvainojos, ka es jūs pārtraucu. Tiesai būtu lūgums, ka jūs runātu par lietas konkrētajiem apstākļiem un jūsu iesnieguma juridisko pamatojumu. Tas, par ko jūs stāstiet, tā ir mūsu vēsture. Tiesas sastāvs par to zina, jums būtu jārunā saistībā tieši ar jūsu konkrēto apstrīdēto normu.

K.Čerāns.

Jā, šis ir konkrēts vēsturisks ievads, kas tiešā veidā attiecās uz tiem cēloņiem, kāpēc tā norma, kura ir likumā, viņa ir pieņemta un šie konkrētie skaitļi un arī konkrētie datumi vēlreiz akcentē to, ka šī tiesību norma likumā nav radusies nejauši un ka viņai ir ļoti būtisks arī vēsturisks pamats.

Gribu tālāk konkretizējot piebilst, ka ar Latvijas PSR Ministru padomes lēmumu nr.297-TS 1949.gada 24.martā ir noteikts, ka izsūtāmo personu īpašumu, izņemot to īpašumu, kuru izsūtāmie ņem līdzī, konfiscē. Ka tād šāds lēmums bija un tāda ir bijusi arī prakse, ka visām tām personām, kuras tika izsūtītas, ka viņām tas viss īpašums, ko viņas nevarēja paņemt līdzī, viss šis īpašums tika konfiscēts. Un arī ir zināmi dokumenti, kur tiek minētas pilnīgi konkrētas atskaites par to, kādas naudas summas ir ieņemtas no šī konfiscētā īpašuma, tād kādā veidā šī konfiskācija ir realizējusies un ko tā ir devusi tolaik padomju valstij.

Un es gribu uzsvērt to, ka tas ir viss atņemts dzīviem cilvēkiem un ka tie šausmu, moku un sāpju ceļi, kurus šiem cilvēkiem ir nācies izstaigāt, nav aprakstāmi. Un ir simtiem liecību, kas aprakstītas gan grāmatā "Latvieši padomju vergu nometnēs"(??) , gan arī grāmatās "Via dolorosa", kur ir tieši uzskaitītas šīs konkrētās liecības, un es ļoti gribētu lūgt... es ļoti gribētu lūgt arī tiesu ņemt vērā šos vēsturiskos aspektus lietas izskatīšanas gaitā. Jo desmitu un simtu tūkstošu izciestais var kļūt par būtisku spēku mūsu valsts un tautas atjaunotnei, ja mēs spēsim saskatīt un apzināties šīs pārestības, kas ir izciestas un rīkoties atbilstoši šai apziņai. Un taisnības atjaunošana kā princips ir liekams Latvijas kā tiesiskas un demokrātiskas valsts iekārtas pašā pamatā.

Un tāpēc ir ļoti atzīstams tas, ka jau 1990.gadā 3.augustā Augstākā padome ir pieņēmusi likumu par nelikumīgi represēto personu rehabilitāciju un jau pirms tam pat 1989.gadā ir izdoti noteikumi nr.190, kas noteica kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma vērtība personām, kuru izsūtīšana no Latvijas PSR ir atzīta par nepamatotu.

Būtisks dokuments šīs lietas izskatīšanā ir Latvijas Republikas Ministru padomes lēmums nr.191, kas ir pieņemts 1992.gada 26.maijā un kurš ir tālāk vēlākā laika gaitā grozīts gan 23.martā 1994.gadā ar noteikumiem nr.71 un 1994.gada 14.jūnijā ar noteikumiem nr.192 un 1995.gada 23.maijā ar noteikumiem nr.134. Un šo tiesību aktu secība... viņa iezīmē to perspektīvu, kādas iespējas ir politiski represētajām personām saņemt atpakaļ kompensāciju par tiem īpašumiem, kurus tiem ir atņēmis okupācijas režīms.

Un ja mēs redzam, ka sākumā politiski represētajām personām tiek praktiski bez nosacījumiem kompensēta pilna šo nosacījumu vērtība, tad parādās pakāpeniski nosacījumi, parādās tālāk arī termiņi, arī tiek sašaurinātas iespējas pārsūdzēt šos valsts institūciju pieņemtos lēmumus tiesā, bet kamēr tika izdarīti šie grozījumi 191.noteikumos, tād 1992.gadā, tikmēr visi tie... viņi nepārkāpa to pamatprincipu, ka politiski represētām personām ir tiesības saņemt kompensāciju par viņiem atņemto īpašumu.

Savukārt tad, kad tika 1996.gadā pieņemti noteikumi nr.148, tād 23.aprīlī, tad tie ir tie noteikumi, kuru spēkā esamība tiek apstrīdēta, tād šie noteikumi ir kārtība, kādā ir atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR vai

KPFSSR sastāvā iekļautās Latvijas PSR teritorijas daļas atzīta par nepamatotu, tad šeit parādās vismaz divas pretrunas ar likumu "Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem", konkrēti, ar šī likuma 10.pantu, kas uzdod par pienākumu valsts un pašvaldību institūcijām un to amatpersonām pēc politiski represēto personu, kā arī citu ieinteresēto personu iesniegumu saņemšanas gādāt, lai likumā noteiktajā kārtībā tiktu novērsts totalitārā režīma radītā civilo, ekonomisko un sociālo tiesību ierobežojumu izraisītās sekas, atlīdzināti šo režīmu radītie materiālie zaudējumi, to nodarītais fiziskais un morālais kaitējums.

Un šādas ir pretrunas, uz kuru pamata es arī aicinu un lūdzu tiesu atzīt šos 148.noteikumus par spēkā neesošiem, ir vismaz divas.

Pirmā pretruna ir tāda, ka tās personas, kuras ir saņēmušas rehabilitācijas apliecību līdz 1996.gada 1.martam, bet nav līdz šim pašam datumam iesniegušas pieteikumu likumā paredzētās kompensācijas saņemšanai, šo kompensāciju vispār nevar saņemt. Kaut arī rehabilitācijas apliecības saņemšanas brīdī - vai tas būtu kaut vai 1995.gada nogalē vai 1996.gada pirmajos divos mēnešos, tikai Ministru kabineta noteikumos bija 3 gadu termiņš, kurā šīs personas varēja realizēt tiesību kompensācijas jautājumu kārtošanai. Tātad bija trīs gadu termiņš tajā brīdī, kad tika saņemta rehabilitācijas apliecība un pēkšņi no skaidrām debesīm parādās šis 1.marts, ar kuru tiek pārtraukta šī kompensāciju izmaksa un tiek pārtraukta arī jebkāda tālāka pieteikumu pieņemšana. Turklāt, kā jau tika minēts prasības pieteikumā, šis 1.marta termiņš ir cilvēkiem nācis zināms ar atpakaļejošu datumu, likumā "Par valsts budžetu 1996.gadam" vienkārši ierakstot normu par to, ka pieteikumu pieņemšana no politiski represētajām personām tiek pārtraukta ar 1.martu. Tas ir pārejas noteikumu 3.punkts. Vienlaikus jāsaprot, ka pašu šo noteikumu nr.148 atsauce uz 1996.gada Valsts budžeta likumu tomēr ir iekšēji pretrunīga, jo šī 1996.gada budžeta likuma darbība ir attiecināma tikai uz 1996.saimniecisko gadu un tā arī ir konkrēta frāze, kas ir ierakstīta pašā šajā likumā "Par valsts budžetu 1996.gadam" un tā ir frāze, kas seko pēc 12.pārejas noteikumu punkta un viņa skan, ka likums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā izsludināšanas un tā darbība ir attiecināma uz visu saimniecisko gadu. Un skaidrs, ka šis saimnieciskais gads var būt tikai 1996.gads.

Un ja šādas normas ar 1.martu 1997.gadā nebūtu, tad pieteikumu iesniegšana un tātad pieteikumu iesniegšana attiecībā uz kompensācijas saņemšanu, viņa varētu atjaunoties no 1997.gada 1.janvāra - tad, kad šis Budžeta likums zaudē savu spēku... kad pārtrauc savu darbību.

Nu jānorāda arī uz to, ka 1996.gada Budžeta likumā bija norma tikai par pieteikumu pieņemšanas pārtraukšanu, bet noteikumos nr.148 ir norma par to, ka kompensācija tiek izmaksāta tikai personām, kas šo iesniegumu ir iesniegušas līdz 1.martam. Tās tomēr ir divas dažādas lietas.

Ir jāsaprot tā, ka 367.noteikumi, kas ir pieņemti 1997.gadā, ka tie šo kārtību nedaudz maina, izdarot šos grozījumus šajos 148.noteikumos, bet tomēr arī šie 367.noteikumi neatrisina jautājumu

par to personu tiesībām saņemt kompensāciju, kuras ir saņēmušas rehabilitācijas apliecību līdz 1996.gada 1.martam un līdz šim pašam datumam nav iesniegušas pieteikumu, jo šobrīd šī 148.noteikumu redakcija ar grozījumiem paredz to, ka kompensācijas var tikt maksātas tādā apmērā, kādas viņas tiek paredzētas šobrīd tikai tām personām, kas rehabilitācijas apliecības ir saņēmušas pēc 1997.gada ... atvainojos, pēc 1996.gada 1.marta.

Tātad attiecībā uz tām personām, kuras ir saņēmušas rehabilitācijas apliecības līdz 1996.gada 1.martam un nav līdz šim pašam datumam iesniegušas pieteikumu par kompensācijas saņemšanu, šie Ministru kabineta noteikumi ne to pieņemšanas brīdī, ne arī pēc grozījumiem viņi nedod iespējas saņemt vispār nekādu - ne pilnīgu, ne daļēju - kompensāciju. Un ir pilnīgi skaidrs, ka ja arī Ministru kabineta noteikumi mēģina noteikt kaut kādu kārtību, kādā veidā šis likuma pants būtu izpildāms, tad ir skaidrs, ka ne likumā, ne arī noteikumos nevar tikt noteikta tāda "kārtība", es šeit šo kārtību likšu pēdiņās, kompensācijas saņemšanai, kas vispār neparedz iespēju saņemt kompensāciju. Kaut vai kaut kādai arī vienai cilvēku grupai. Un šāda kārtība, pēdiņās, viņa skaidri ir pretrunā ar likumu.

Tātad šī ir pirmā pretruna, kas ir noteikumiem nr.148 ir attiecībā uz likumu par politiski represētās personas statusa piešķiršanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajām personām.

Otrā pretruna ir tā, ka šo Ministru kabineta noteikumu nr.148 10.punkts - viņš ierobežo reālas kompensācijas apjomu ar 2000 latiem par ēkām un 500 latiem par citu mantu. Tādējādi pilnīgi konkrēti pasliktinot situāciju politiski represētajām personām attiecībā pret to situāciju, kas bija spēkā pirms šo noteikumu pieņemšanas tajā brīdī, kad darbojās 1992.gada noteikumi nr.191, kuros papildus bija klāt vēl 5.punkts... tātad papildus šiem te vērtības griestiem bija klāt vēl 5.punkts, ka ja pieteikuma iesniedzējs nepiekrīt šādai kompensācijas summai, tātad maksimālajai, kas bija minēta šo noteikumu 4.punktā, tad tiek noteikta atdodamās mantas vērtība, ēku vērtība, ņemot vērā pieteikuma izskatīšanas laikā inventarizācijas dienesta noteiktās cenas un arī ēku nolietojuma pakāpi administratīvās izsūtīšanas dienā un arī tiek noteikta citas mantas vērtība pēc pušu vienošanās. Tātad šie.. tātad pastāvēja iespējas politiskajām personām saņemt lielāku kompensāciju un jāsaka, ka arī pirms 148.noteikumu spēkā stāšanās ļoti daudz cilvēku to arī ir izmantojuši un ja es skatos šo Finanšu ministrijas papildus informāciju, ko mēs šodien saņemām, tad šeit arī ir rakstītas pilnīgi konkrētas summas, kas ir izmaksātas politiski represētajām personām pirms šo 148.noteikumu spēkā stāšanās.

Un par to, ka šie Ministru kabineta noteikumi nr.148 ir pilnīgi konkrēti pasliktinājuši ļoti daudz politiski represēto personu situāciju, es ceru, ka mums būs iespēja pārliecināties, noklausoties arī šodien lieciniekus... es lūgšu vismaz to komentēt... jo tas, ko valsts šeit piedāvā, tas ir reālas kompensācijas vietā valsts piedāvā sertifikātus, kas ir kaut kādi papīri pilnīgi bez nekāda reāla seguma. Mēs zinām, ka šiem sertifikātiem ir nominālvērtība 28 latī, bet ja mēs paskatāmies

kaut vai tās tirgus cenas, par kādām šodien ir šajās dienās iespēja personām savus sertifikātus, vai tie ir privatizācijas sertifikāti, vai īpašuma kompensācijas sertifikāti, realizēt, tad šīs summas ir aptuveni 1,75 latu līmenī. Tātad tas ir kaut kāds papīrs pilnīgi bez nekāda reāla... praktiski pilnīgi bez nekāda reāla seguma.

Un es varu teikt arī pilnīgi konkrēti, ka Ministru kabineta noteikumi nr.148 ir vērtējami kā jau vienreiz aplaupīto politiski represēto personu otrreizēja aplaupīšana brīvās un neatkarīgās Latvijas apstākļos.

Par motīviem, kāpēc valdība ir šādus noteikumus izstrādājusi. Ņemot vērā to saraksti, kas valdībā ir bijusi ar pilsoņiem, ir pilnīgi skaidrs, ka šeit valdībai ir bijusi tikai un vienīgi finansiāla motivācija, budžeta motivācija, ka tas bija 1996.gads, kad bija šis politiskais lozungs par bezdeficīta budžetu un šī bezdeficīta budžeta apstākļos arī tika pieņemta norma šīm politiski represētajām personām šo kompensāciju reālo samazināt.

Un jāsaka arī pilnīgi konkrēti, ka Ministru kabineta rīcībā ir vērojama darbība, kas ir pretēja šā likuma "Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem" 10.pantam tādā nozīmē, ka šī Ministru kabineta darbības rezultātā politiskajām personām nevis tiek sniegta šī materiālā vai morālā kompensācija, bet šīs politiski represētās personas viņas tiek tālāk vēl morāli un materiāli pazemotas.

Un šeit es gribu norādīt arī to, ka šis 10.pants likumā par "Politiski represētās personas statusa noteikšanu", ka viņš paredz atlīdzināt ne tikai totalitārā režīma radītos materiālos zaudējumus, bet arī to nodarīto fizisko un morālo kaitējumu. Un es domāju, ka valdība var būt tikai pateicīga par to, ka politiski represētās personas nav izvirzījušas vēl prasību par šī morālā kaitējuma nodarīšanu, jo ko gan... es domāju, ka arī par vienas šādas politiski represētās personas... piedzenot šo morālo kaitējumu, varētu izģērbt pliku visu gan Latvijas valsti, gan visu valdību, ja jau kādreizējais premjers Godmanis par vienu avīzes aizskarošu publikāciju varēja atļauties prasīt tūkstsots latu. Bet prasīts tiek minimālais - nenodarīt jaunus kaitējumus un nodrošināt pilnvērtīgu šo kompensācijas izmaksāšanu politiski represētajām personām.

Nav saprotami Ministru kabineta atbildes vēstulē minētie apgalvojumi par noteikumu nr.148 atbilstību likumam "Par privatizācijas sertifikātiem", jo šis likums "Par privatizācijas sertifikātiem" ir vispārējs likums, kurš aptver plašas darbības, kuras ir saistītas gan ar namīpašumu denacionalizāciju, gan ar namīpašumu atdošanu likumīgajiem īpašniekiem, ar zemes privatizāciju lauku apvidos, ar zemes privatizāciju pilsētās, kas viss ir tālāk reglamentēts attiecīgos speciālos likumos par namīpašumu atdošanu likumīgajiem īpašniekiem, par zemes privatizāciju lauku apvidos un tā tālāk.

Savukārt likums par politiski represētās personas statusa noteikšanu īpašuma atdošanas jomā koncentrējas tikai uz politiski represētām personām, kura ir īpaša kategorija starp visām tām, kurām ir šis okupācijas režīms nodarījis zināmus kaitējumus tādā veidā, ka šīm personām šie kaitējumi neapšaubāmi ir vissmagākie. Ļoti daudzi nav šīs represijas pat pārdzīvojuši un tāpēc ir ļoti pamatoti tas, ka šī personu grupa tiek izdalīta ārā. Un es gribu piezīmēt to, ka saskaņā ar likumu par valsts... "Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta, Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanu, publicēšanu, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību", ja tiek konstatēta pretruna starp vispārējo un speciālo tiesību normu, tad speciālo tiesību norma ir spēkā tikai tik tālu... tāpat vispārējo tiesību norma likumā... šoreiz likumā ar privatizācijas sertifikātiem ir spēkā tikai tik tālu, cik tālu to neierobežo speciālā tiesību norma.

Bez tam es gribu vērst arī godātās tiesas uzmanību uz paša likuma "Par privatizācijas sertifikātiem" 15.panta 1.daļu, kura savukārt ir tālāk speciāla attiecībā pret 10.panta 1. un 2.daļu, jo šī 15.panta 1.daļa, viņa atkal skata tikai šīs politiski represētās personas... un ja 10.panta 2.daļā... tāpat 10.panta 1. un 2.daļā tiek minētas normas par to, kādas ir sertifikātu... kādi ir vispārējie sertifikātu izmaksāšanas nosacījumi, tad 15.panta 1.daļa pilnīgi konkrēti pasaka to, ka politiski represētās personas vai to mantinieki pēc savas vēlēšanās kompensāciju par atņemto mantu var saņemt īpašuma kompensācijas sertifikātos. Tātad šeit ir iekšā šie vārdi: pēc savas vēlēšanās - kurus jūs neatradīsiet pārējos attiecīgās nodaļas "Par īpašuma kompensācijas sertifikātiem" pantos. Ne tajos pantos, kas skar valsts vajadzībām paturēto mantu privatizējos specializētajos valsts lauksaimniecības uzņēmumos, ne tur, kur ir kompensācija par uzņēmumiem un citiem īpašuma objektiem, ne tur kompensācija par namīpašumiem vai pilsētu zemi. Tātad šeit jūs neatradīsiet šos vārdus: pēc savas vēlēšanās.

Un es gribu vērst uzmanību arī uz šī 15.panta 1.daļas gramatisko konstrukciju. Tātad skaidri saprotot to, ka šī kompensācija, vismaz šī likuma par privatizācijas sertifikātiem kontekstā, tāpat šī likuma kontekstā runājot, šī kompensācija, īpašuma kompensācijas sertifikātos nav vienīgā šī kompensācijas forma, tad ja mēs tagad analizējam šo 15.panta 1.daļu, tad mēs redzam, ka tāpat politiski represētās personas pēc savas vēlēšanās kompensāciju var saņemt sertifikātos. Tāda ir šī struktūra.

Un tad nozīmē, ka ja politiski represētās personas... tāpat, ja politiski represētajām personām ir tāda griba un tāda vēlēšanās, tad viņas šo kompensāciju var šādā sertifikātu veidā saņemt un šeit netiek apgalvots tas, ka politiski represētās personas vai viņu mantinieki pēc savas vēlēšanās par atņemto mantu var saņemt kompensāciju sertifikātos, bet tiek apgalvots, ka kompensāciju par atņemto mantu var saņemt sertifikātos. Tas nozīmē to... ka var saņemt īpašuma kompensācijas sertifikātos, tā ir noteikta forma, kādā šī kompensācijas saņemšana var izpausties un viņa, protams,

var arī tādā veidā neizpausties, jo ņemot vērā iepriekš minēto, ka valsts reāli negarantē nekādu segumu šiem īpašuma kompensācijas sertifikātiem, ka līdz ar to politiski represētās personas, protams, nevēlēsies šo kompensāciju saņemt šādā formā. Un savukārt 148.noteikumi, viņi neparedz šo vēlēšanās momentu politiski represētajām personām attiecībā uz kompensācijas saņemšanu sertifikātos. Un līdz ar to šie 148.noteikumi viņi patiesībā ir pretrunā arī pat ar šo likumu "Par privatizācijas sertifikātiem".

Bet es aicinātu tiesu pamatuzmanību pievērst šim likumam "Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem", jo tas šajā gadījumā ir speciālais likums, pēc kura būtu jāvadās nosakot to, ka šīm politiski represētajām personām ir jāsaņem reāla kompensācija un tas ir tas, ko šie 148.noteikumi pat arī ar grozījumu izdarīšanu tajā, ko noteikumi nr.137 neizdara.

Tas būtu viss. Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Vai tiesnešiem ir kādi jautājumi pieteikuma iesniedzēju pārstāvim? Lūdzu!

....

Man ir viens jautājums. Sakiet lūdzu... mēs izskatījām arī šīs stenogrammas apspriežot šo valsts budžetu 1996.gadam un šos balsojumus. Tad, kad šo pārejas noteikumu 3.punkts tika pieņemts, vai jūs pats sapratāt un arī jūsu kolēģi, kas tagad ir parakstījuši šo iesniegumu, kāda šī lieta tagad būs? Jo tur ir teikts, ka vismaz 1996.gadā tik tiešām tiek vispār pārtraukti šie pieteikumi un acīmredzot šīs summas arī netiks izmaksātas... Vai jūs runājāt... mēs neatradām... vai jūs runājāt Saeimā par...

K.Čerāns.

Tātad... gan es, gan arī mana frakcija, mēs neatbalstījām šo likumu par 1996.gada valsts budžetu kopumā un līdz ar to mēs nevaram uzņemties atbildību par tām normām prettiesiskajām, kuras ir sastrādātas iekšā šajā... nu neteiksim, ka prettiesiskajām, bet amorālajām normām, kas ir sastrādātas iekšā šajā likumprojektā un mēs centāties runāt par ļoti daudzām šādām normām. Diemžēl mēs varējām šo uzmanību pievērst tikai uz vienu daļu no šīm normām.

Starp pieteikuma iesniedzējiem ir tādi deputāti... es spriežu izejot no politiskās situācijas, kuri tika atbalstījuši šo 1996.gada budžeta pieņemšanu, bet tas arī attiecībā uz šiem deputātiem tika panākts tādā veidā, ka tas viss gāja kopā kā viena priekšlikuma... kā viena pakete un bija šis

politiskais sauklis - bezdeficīta budžets - un tā vārdā tika upurētas ļoti daudzas lietas un bieži vien netika atļauts pat runāt šajā sakarā. Bet ja...

...

Paldies.

A.Endziņš.

Bet tajā pašā laikā turpinot šo te jautājumu, jūs un jūsu frakcija nepiedalījās balsojumā un neatbalstīja šo 1996.gada valsts budžeta redakciju. Tajā pašā jūs un jūsu frakcija tika iesniegusi ļoti daudzus priekšlikumus pie šī budžeta projekta. Saistībā pārbaudot arī visas stenogrammas attiecībā par pārejas noteikumu 3.punktu netika iesniegts neviens priekšlikums ne no vienas frakcijas, ne no viena deputāta.

K.Čerāns.

Jā, es varu atbildēt, ka tiešām mēs netikām iesnieguši arī uz 1996.gada budžeta pieņemšanu pilnīgi visus priekšlikumus, kādi būtu bijuši nepieciešami, bet kas attiecas uz konkrētu šīs normas risināšanu, tad mēs tieši no savas frakcijas tikām sagatavojuši vēlāk pieprasījumu valdībai tomēr šo jautājumu pozitīvā veidā risināt un izlabot šos Ministru kabineta noteikumus nr.148. Un ņemot vērā to, ka tur nekas netika darīts, arī parādījās šī prasība uz šejieni. Tātad tāda ir šīs lietas loģika.

A.Endziņš.

Paldies. Vēl kādi jautājumi tiesnešiem? Nav. Paldies.

Ja jautājumu nav, tad Ministru kabineta pārstāvei - vai jums ir jautājumi pieteikuma iesniedzēja pārstāvim?

E.Strazdiņa.

Nē, nav.

A.Endziņš.

Nav. Paldies. Ja jautājumu nav, tad arī jums tiek dots vārds lietas faktiski apstākļu un juridiskā pamatojuma izklāstam. Es atgādinu arī jums, ka saskaņā ar reglamentu ir paredzētas 30 minūtes. Ja jums būs nepieciešamas papildus laiks, tiesa lems.

E.Strazdiņa.

Paldies par piedāvāto iespēju. Es droši vien šīs 30 minūtes neizmantošu tāpēc, ka Ministru kabineta viedoklis kopš atbildes raksta iesniegšanas Satversmes tiesā nav mainījies un faktiski tas arī tika nolasīts tiesneša Lepses ziņojumā. Es varbūt gribētu vērst uzmanību tikai uz tiem faktiem, kas arī šeit faktiski jau tika izskanējuši.

Jā, patiešām, pieteikumu pieņemšanas termiņš tika pārtraukts saskaņā ar likumu "Par valsts budžetu 1996.gadam" ... (nesaprotami) 3.punktu. Jā, patiešām, šāds priekšlikums tika ietverts un, kā mēs informējām arī savā vēstulē atbildot uz Satversmes tiesas tiesneša Lepses pieprasījumu, laika periodā starp pirmo un otro lasījumu attiecībā uz šo te likumu pārejas noteikumu punktu ne no vienas no komisijā, ne arī no deputātiem atsevišķi netika nekādi priekšlikumi iesniegti.

Es arī iepazīnos ar lietas materiāliem, skatījos stenogrammu, kad likumprojekts tika apspriests Saeimā otrajā lasījumā 1996.gada 15.februārī, un arī no tā kļūst redzams, ka nekādi iebildumi attiecībā uz šo te pārejas noteikumu punktu nav bijuši nevienam no deputātiem.

Ir jāpiekrīt prasības pieteikuma iesniedzēju pārstāvja apgalvojumam par to, ka likums par valsts budžetu 1996.gadam darbojās attiecīgajā saimnieciskajā gadā. Šajā sakarībā atsaucoties arī uz Saeimas deputātu ierosinājumu tika veikti attiecīgi grozījumi Ministru kabineta 148.noteikumos un tika paredzēta iespēja personām, kas šos te rehabilitācijas faktu apliecinošos dokumentus ir saņēmuši pēc šī te noteiktā pieteikuma iesniegšanas termiņa beigām, tas ir, 1996.gada 1.marta, tika atjaunotas šīs te tiesības iesniegt pieteikumus un attiecīgi saņemt kompensāciju.

Otrs aktuālais jautājums. Tātad nevaram piekrist prasības pieteikumā minētajam apgalvojumam, ka Ministru kabineta 1996.gada 23.aprīļa noteikumi nr.148 paredz samazināt kompensācijas apjomu, par kādu valsts uzņemas kompensēt politiski represētajām personām mantas, ko nav iespējams atdot natūrā vērtību, nosakot maksimālo kompensācijas apjomu 2000 latu apmērā par ēkām un 500 latu apmērā par citu mantu. Noteikumi paredz tomēr iespēju zaudētās mantas vērtības kompensāciju pilnā apmērā, ierobežojot tikai naudā izmaksājamās kompensācijas apmēru.

Tāpat noteikumu 11.punkts nosaka, ka ja pieteikuma iesniedzējiem naudā izmaksājamās kompensācijas summa nesedz mantas reālo vērtību, vai izmaksāta tikai par mantas daļu, kompensācija par pārējo daļu aprēķināma un izsniedzama īpašuma kompensācijas sertifikātos. Nevar piekrist prasības pieteikuma iesniedzēju pārstāvja apgalvojumam, ka šajā gadījumā likums par privatizācijas sertifikātiem neattiecas. Šī likuma 10.panta 2.daļa nosaka, ka ja bijušajam īpašniekam vai viņa mantiniekiem naudā vai citā veidā sniegtā kompensācija nesedz mantas reālo vērtību vai kompensācija izmaksājama tikai par mantas daļu, sertifikāti izsniedzami par nekompensēto daļu.

Arī 15.panta interpretācija, manuprāt, paredz iespēju personām, kurām ir tiesības uz šo te kompensāciju, izvēlēties visu kompensāciju privatizācijas sertifikātos, jo tur ir rakstīts: uz šīs personas vēlēšanos.

Faktiski mēs papildus arī informējām par to, ka šāds ierosinājums ietver šādu normu likuma "Par valsts budžetu 1996.gadam" pārejas noteikumu 3.punktā un zināmā veidā bija saistīts ar to, ka Ministru kabinets jau 1995.gadā ar 23.maija noteikumiem nr.134 "Grozījumi nolikumā par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kura administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu" noteica galīgo pieteikumu iesniegšanas termiņu, kāds bija 1995.gada 1.augusts personām, kuras nedzīvo Latvijā. Tātad faktiski 148.noteikumi un arī nolikums par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu, faktiski jau daļēji paredzēja pārtraukt tātad vismaz attiecībā uz personām, kuras nedzīvo Latvijā šo te pieteikumu pieņemšanu. Tā kā tas faktiski bija tikai nākošais solis.

Un nevaram noliegt to, ka tas bija zināmā mērā saistīts ar budžeta līdzekļiem...

A.Endziņš.

Jums viss ir, ja?

E.Strazdiņa.

Jā.

A.Endziņš.

Paldies. Tiesnešiem ir kādi jautājumi, lūdzu? Man būtu jautājums. Sakiet, kā jūs varētu komentēt šo Budžeta likuma pārejas noteikumu 3.punktu, ka pārtraukt ar 1996.gada 1.martu šo pieteikumu pieņemšanu. Kādā izpratnē... pārtraukt... tātad izbeigt, pasludināt par... šo iespēju vispār iesniegt izbeigšanu jeb pārtraukt uz laiku?

E.Strazdiņa.

Nu man grūti komentēt, ņemot vērā, ka tā ir likuma norma. Acīmredzot doma ir bijusi tāda, ka uz to brīdi izbeigt ar 1996.gada... nu varbūt uz laiku.

A.Endziņš.

Man tādā gadījumā ir viens cits jautājums. Sakiet, Valsts budžeta likums ir specifisks likums, kas tiek izdots uz noteiktu laika periodu - uz saimniecisko gadu, uz kalendāro gadu, kā tas ir

pie mums. Vai tīri no juridiskā viedokļa tas būtu pieņemami, ja šādā likumā, kura spēks ir tikai uz gadu, tiek ieviesta šāda norma?

E.Strazdiņa.

Nu es to varētu izskaidrot tādējādi. No juridiskā viedokļa acīmredzot tas nav tas likums, kurā šādām normām vajadzētu parādīties. Taču ņemot vērā situāciju budžetā, kāda bija 1995.gadā un arī situāciju ar likumprojektu "Valsts budžets 1996.gadam" acīmredzot tā bija objektīva nepieciešamība, pie kam, kā es skatījos arī stenogrammās apspriežot šī te likumprojekta pārejas noteikumus, tika diskutēts jautājums arī par pieļaujamību iekļaut grozījumus citos likumos, kas šajos te pārejas noteikumos un šī norma tomēr tika saglabāta. Par to, kā mēs jau konstatējām, netika iesniegti nekādi priekšlikumi, tajā skaitā arī no Saeimas Juridiskā biroja.

A.Endziņš.

Un vēl viens jautājums. Jūs minējāt Ministru kabineta noteikumus nr.134, kas ir izdoti 23.maijā 1995.gadā. Šie noteikumi tiek izdoti līdz ir pieņemts jaunā redakcijā likums par politiski represētās personas statusu.

A.Lepse.

Tas bija 13 dienas pēc tam.

A.Endziņš.

Jeb 13 dienas pēc tam... es atvainojos. Un likums jaunajā redakcijā būtībā paredzēja divas jaunas kategorijas, kuras var pretendēt uz politiski represētās personas statusu, jo līdz šim politiski represētā persona bija tikai tā persona, kura ir saistīta... ar šīs personas administratīvo izsūtīšanu un rehabilitāciju, kuras bija notiesātas vai tamlīdzīgi... Šeit parādās divas jaunas kategorijas. Līdz ar to, it sevišķi, kā jūs varētu komentēt saistībā ar to, ka pārejas noteikumi budžetā un tālāk valdības arī 148.noteikumos figurē vai nu pārtraukt ar 1996.gada 1.martu vai atkal, teiksim, šis te formulējums - kuras ir iesniegušas tālāk šos te pieteikumus pēc 1996.gada 1.marta. Ja šīs te jaunās kategorijas - politiski represētās personas - ir paspējušas un šajā te laika posmā ir iesniegušas iesniegumus, tad pēc šiem te noteikumiem vairāk nevarēja...

Varbūt man ir jāprecizē jautājums?

E.Strazdiņa.

Jā, ja tas būtu iespējams.

A.Endziņš.

Lietas būtība ir tāda, ka likums "Par politiski represētās personas statusu"... ja bija līdz šim personas, kuras bija administratīvi izsūtītas, ieslodzītas cietumos... un tā tālāk... kas ir šā likuma 3.nodaļas 4.pantā, un ... (Lepse runā reizē ar Endziņu...)... ieviesa jaunas kategorijas... kurām tika uzlikta paaugstinātas nodokļu nodevas, kam sekoja mantas atņemšana, izlikšana no mājām vai dzīvokļiem, un kuras izvairījās no komunistiskā režīma politiskajām represijām, turpmāk politiskās represijas, ja pret tām gatavotās politiskās represijas ir dokumentāri pierādītas... Tātad jauna kategorija - personas, kuras tiek pielīdzinātas, kuras līdz tam nevarēja pretendēt uz politiski represētās personas statusu vispār.

E.Strazdiņa.

Attiecībā uz šo personu kategoriju ir pilnīgi citi Kabineta noteikumi.

A.Endziņš.

Tas ir 443.noteikumi?

E.Strazdiņa.

Jā, 443., kuri tika pieņemti pagājušā gada beigās... (vēl kaut ko piebilst, bet nerunā mikrofonā)

A.Endziņš.

Jā, paldies...

A.Lepse.

Es atvainojos, es gribētu precizēt šajā sakarībā... likumā "Par politiski represētā statusu" bija noteikts, ka līdz 1997.gada 1.septembrim sagatavot likumprojektu vai citu normatīvo aktu pārejas noteikumus, kas paredz īpašumu atgūšanu vai tā kompensāciju personām, kurām tika uzlikti paaugstināti nodokļi un kuri izvairījās no represijām un tamlīdzīgi. Tātad 1995.gadā ar likumu jau tika noteikts, ka ir jāizdara... ka ir jāpieņem šādi noteikumi, kas tagad ir nosaukti 443. un kuri tika pieņemti tikai 1997.gada beigās, tas ir, pēc divarpus gadiem.

E.Strazdiņa.

Jautājums ir par to, kāpēc šie noteikumi tikai pieņemti pēc divarpus gadiem?

A.Lepse.

Jautājums ir tāds - ja vieniem, kuri ir atzīti jau par politiski represētajiem ar 1996.gada 1.martu pārtrauca pieteikuma pieņemšanu, tajā pašā laikā gandrīz vai divus gadus vēlāk Ministru kabinets, pildot šo pašu likumu par politiski represētās personas statusu, atļauj citām politiski represētajām personām, kas jau šeit ir uzskaitītas un kas agrāk netika atzītas par tādām, atkal iesniegt pieteikumus par kompensācijas saņemšanu.

A.Endziņš.

Lietas būtība ir tāda, ja likums "Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem" ir Saeimā pieņemts 1995.gada 12.aprīlī, izsludināts 1995.gada 26.aprīlī, bet šajā likumā tika noteikts, ka likums stājas spēkā nākamā dienā pēc tā izsludināšanas, tātad ar 27.aprīli - 1995.gada 27.aprīli. Šie paši noteikumi nr.148 ir pieņemti jau 23.maijā 1995.gadā. Tātad 1995.gada 23.maijā noteikumi nr.134. Šeit figurē - par tām personām, kuras ir līdz 1995.gada 1.augustam... Un būtībā nedaudz dienas trūkst kā gadu vēlāk, Kabineta noteikumos 148., ka arī, lūk, šajos pārejas noteikumos nr.3 runā jau par citiem datumiem... Tātad šeit būtībā iznāk, ka it kā no vienas puses tiek atzītas iespējas un tajā pašā laikā, ja kāds ir paspējis tajā laika posmā iegūt šo te represētā personas apliecību, viņš tiek būtībā izslēgts no šīs kompensācijas. Ja tas ir noticis līdz 1996.gada 1.martam. Jo tālākais jau pasaka, ka tikai pēc 1996.gada 1.marta. Bet kas notiek ar tām personām, kuras ir līdz... paspējušas... 29. vai 28.februārī, teiksim...

E.Strazdiņa.

Es jūs sapratu. Acīmredzot attiecīgajā likumā bija jānosaka ilgāks pārejas periods, lai dotu iespēju šīm te personām vai arī iespēju izdarīt grozījumus arī šajos 148.noteikumos paredzēt šādu te normu personām, kas ir šīs te...

A.Endziņš.

Es saprotu, ka tas ko jūs runājāt tālāk par šiem te 448.noteikumiem, tie varētu.... 443. ... tie jau varētu būt saistīti ar tiem grozījumiem, kas tika izdarīti likumā "Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem", kuri tika izdarīti 1997.gada 12.jūlijā. Jo šeit jau parādās konkrēts termiņš šajos pārejas noteikumos, kas nebija iepriekšējā redakcijā, kur bija tikai šīs divas jaunas kategorijas, bet šeit jau parādās pārejas noteikumos, ka līdz 1997.gada 1.septembrim sagatavo likumprojektu vai citu normatīvo aktu, kas paredz īpašumu atgūšanu vai tās kompensāciju personām... un tālāk seko šīs te personu kategorijas.

Varat komentēt jeb... Paldies.

Jautājumi ir kādam? Lūdzu.

....

Man ir jautājums. Varbūt vieglāks drusku. Par 148.noteikumu 2.punktu. Vai jums ir zināms, jo redziet, ārkārtīgi liela nozīme ir šim 1.martam 1996.gada. Tātad cilvēks viens dabū šo kompensāciju, otrs cilvēks - nedabū. Vai jums ir zināms praksē, kā tika fiksēts dokumentu saņemšanas fakts? Jo šeit ir teikts... tātad... ja viņi ir saņēmuši dokumentus, izskata tikai tad, ja minētās personas dokumentus, kas apliecina administratīvās izsūtīšanas nepamatotības faktu ir saņēmušas tikai pēc 1996.gada 1.marta. Kā tas tika fiksēts praktiski?

E.Strazdiņa.

Es pieņemu, ka pēc rehabilitācijas apliecības, kura ir ir izsniegta pēc 1996.gada 1.marta.

...

Tad, kad ir izsniegta attiecīgajā institūcijā, ja?

E.Strazdiņa.

Jā.

...

Tad ir otrs tāds neliels jautājums. Vai bija tādi cilvēki, kas bija iesnieguši pieteikumu, lai viņam izdod to rehabilitācijas apliecību... iesnieguši, bet arī pašvaldībā viņi bija iesnieguši, uzskatot, ka lūdzu piešķirt man tādu mantu, jo es esmu politiski represētais, bet tas dokuments viņiem vēl nebija... Bija tādi cilvēki, kas gāja bez šīm apliecībām uz turieni?

E.Strazdiņa.

Konkrētus faktus es minēt nevaru.

...

Bet iespējams, ka varēja būt.

E.Strazdiņa.

Iespējas varēja, protams.

....

Bet saprotiet, tagad, vai jums... tagad būs sarežģītāks un garāks tas jautājums, jo man viņš no divām daļām sastāvēja, kamēr es to noformulēju, jo redziet, te ir vispār traki... Iedomājieties, cilvēkam, viņš ir politiski represētais, viņš varbūt nevar iedomāties, ka Budžeta likumā pārejas noteikumā 3.punktā tāda norma varbūt, ka ar 1.martu. Pēc tam parādās, gandrīz pēc 2 mēnešiem, Ministru kabineta noteikumi 23.aprīlī. Atkal šim cilvēkam kaut ko saka. Un es saprotu šos punktus tā... vai jūs arī tā saprotiet... un tāpēc ir jautājums: kāpēc saskaņā ar noteikumu šo te 2.punktu personas, kas nesaņēmušas dokumentu, kas apliecina izsūtīšanas nepamatotības faktu, bet pirms tam iesniegušas pieteikumu par mantas atdošanu, atrodas, iespējams, privilīģētākā situācijā nekā tās, kas gaidīja šo te... kas sagaidīja dokumentus un tikai tad griezās ar iesniegumu pašvaldībās. Jo man iznāk tā, ka tās pirmās ir privilīģētākas ...

E.Strazdiņa.

Nu acīmredzot bija personas, kuras izrādīja lielāku aktivitāti un vēl nesaņemot attiecīgo dokumentu, kas apliecina viņu administratīvās izsūtīšanas faktu...

...

Jā, paldies, es arī tā saprotu.

A.Endziņš.

Skultānes kundze, lūdzu!

I.Skultāne

Es gribēju noskaidrot tādu jautājumu - kāpēc tajos... nu uz kādu apsvērumu pamata tātad noteikumos nr.148 parādījās šis noteikums, ka tātad kompensācijas daļu izmaksā sertifikātos, jo līdz tam tas nebija, jo iepriekšējos noteikumos it kā bija šie griesti noteikti, bet 5.punkts paredzēja tātad, ja pieteikuma iesniedzējs nepiekrīt, tad var noteikt citu summu... kāpēc parādījās šie sertifikāti.

A.Endziņš.

Jūs nevarat atbildēt.

E.Strazdiņa.

Es nekommentēšu...

A.Endziņš.

Lūdzu!

A.Lepse.

Tātad jūs atsaucāties uz likumu par privatizācijas sertifikātiem 10.punktu, kur ir paredzēta kompensācija sertifikātos 10.pantu... lai gan 10.pants paredz kompensāciju ar privatizācijas sertifikātiem politiski represētajiem par ieslodzījumā, nometinājumā, filtrācijas nometnēs un tā tālāk pavadīto laiku. Tā paša likuma "Par privatizācijas sertifikātiem" 15.pants, ko minēja pieteikuma iesniedzējs, ko jau gandrīz vai citēja, ka politiski represētais attiecībā uz mantu var saņemt šos privatizācijas sertifikātus, ja viņš vēlas saņemt viņus. Noteikumos 148.viņam alternatīva nav dota. Viņam šie privatizācijas sertifikāti ir jāņem, kas līdz budžeta... līdz tam, kamēr bija spēkā 190.noteikumi, 191.noteikuma redakcijā viņam nebija uzlikts par pienākumu. Tas ir viens.

Tātad šeit ir divi dažādi jēdzieni. Likums par budžetu 3.punktā... pārejas noteikumu 3.punktā neko tādu neminēja. Vai šādā gadījumā Ministru kabinets nav pārkāpis savas pilnvaras? Jeb tomēr uzskata, ka atbilst likumam par privatizācijas sertifikātu izmaksu?

E.Strazdiņa.

Es tomēr uzskatu, ka 148.noteikumi atbilst likumam par... jo tur nav noteikta kārtība, tur ir teikts, ka likumā noteiktajā kārtībā. Kabinets izdeva šos noteikumus atsaucoties uz Ministru kabineta iekārtas 17.panta (?) 3.punktu. Jautājums ar likumu nav noregulēts.

A.Lepse.

Vēl viens varbūt jautājums. Tātad Ministru kabineta noteikumi nr.148 atcēla visus iepriekšējos Ministru kabineta noteikumus, Ministru padomes... Ministru kabineta noteikumus attiecībā par šo mantas atlīdzināšanu politiski represētajām personām. Absolūti visus bez jebkādam atrunām. Tagadējos grozījumos 134. tiek noteikts, ka ārpus Latvijas dzīvojošās personas var iesniegt šos pieteikumus tikai līdz 1995.gada 1.augustam. Šobrīd Ministru kabineta noteikumi nr.148 atceļ arī šo termiņa ierobežojumu. Un 148.noteikumos mēs vairs neredzam šādu ierobežojumu ārpus Latvijas dzīvojošām personām, bet ir ierobežojums tikai tām personām, kas dzīvo Latvijas Republikas teritorijā. Vai tas ir speciāli, vai kā?

E.Strazdiņa.

Tas nav apzināti... Tas nav speciāli... nē.

A.Lepse.

Tātad tas nav speciāli. Un sakiet lūdzu, jūs uz jautājumu par to, ka vai šis budžeta likums darbojās, kā saka, uz laiku, jeb viņš darbojās arī tagad atbildējāt, ka varbūt uz laiku. Tad sakiet, lūdzu, uz kāda pamata Ministru kabinets ar saviem 367.noteikumiem ir pārkāpis šo Budžeta likuma pārejas noteikumu 3.punktu, kas pasludina pārtraukt izmaksas. Kā Ministru kabinets drīkstēja atjaunot, ja Ministru kabinets atbildes rakstā uzskata, ka viņš pamatojās uz likumu par 1996.gada budžetu.

E.Strazdiņa.

Tika jau minēts, ka likums par 1996.gada budžetu beidza savu darbību līdz ar saimniecisko darbību.

A.Lepse.

Tātad nevis "varbūt" viņš nav spēkā šobrīd, bet viņš ir beidzis savu, kā saka, eksistenci ar 31.decembri 1996.gadu. To Ministru kabinets ir atzinis.

E.Strazdiņa.

Tieši tāpēc jau arī tika atjaunots šis te termiņš pieteikumu iesniegšanai.

A.Lepse.

Bet kārtībā, kādu noteica 1996.gada budžeta likums... Pēc 1.marta... 367.noteikumi, grozot 148.noteikumus, pasaka, ka negrozot iepriekšēikto par to, ka personas, kuras nav iesniegušas līdz 1.martam, nav tiesīgas saņemt. 367. saka, ka personas, kuras ir saņēmušas rehabilitācijas apliecības pēc 1.marta, ir tiesīgas saņemt... iesniegt pieteikumus un saņemt kompensācijas...

Otrais punkts. Jautājumus par mantas atdošanu vai tās vērtības atlīdzināšanu personām, kurām administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu un kuras dzīvo Latvijas Republikas teritorijā, izskata, ja minētās personas dokumentus, kas apliecina administratīvās izsūtīšanas nepamatotības faktu, ir saņēmušas tikai pēc 1996.gada 1.marta un iesniegušas pieteikumu par mantas atdošanu. Tas ir 367.noteikumu grozījumu saturs.

E.Strazdiņa.

367.noteikumi tika pieņemti 1997.gada 4.novembrī, tajā laikā vairs nebija likums par valsts budžetu 1996.gadam spēkā.

A.Lepse.

Paldies.

...

Uz šo jūsu atbildi... Tad kādēļ netika atjaunotas iespējas visiem iesniegt šos pieteikumus, ja (neskaidri) no apliecības saņemšanas. Kādēļ tikai tiem, kas ir saņēmuši apliecības pēc 1.marta?

E.Strazdiņa.

Pieņēmām to, ka tie, kas ir saņēmuši apliecības līdz 1996.gada 1.martam jau ir realizējuši savas tiesības. Jā, protams, es pieļauju, ka ņemot vērā to, ka likums par valsts budžetu 1996.gadam tika, protams, izsludināts 6.martā un pieteikumu pieteikšanas termiņš tika noteikts 1.marts un reālu iespēju, ja kāds nebija realizējis savas tiesības šajā periodā, bet es pieņemu, ka tas ir ļoti neliels cilvēku skaits...

...

Bet kādēļ tad tomēr pret viņiem vērst... (neskaidri).

E.Strazdiņa.

Nu šo jautājumu var risināt tādējādi, ka , teiksim, koriģējot, ja kāds ir tiešām nokavējis šo te pieteikumu iesniegšanas termiņu, kā tas arī bija 191.lēmumā, taisni šo iemeslu dēļ... līdz šim nav šāda norma, jā, protams, to es atzīstu.

A.Endziņš.

Paldies. Vēl kādi jautājumi būtu? Tiesnešiem jautājumu nav vairāk šobrīd. Vai jautājumi ir pieteikuma iesniedzēju pārstāvim?

K.Čerāns.

Nav jautājumu.

A.Endziņš.

Paldies. Līdz ar to lietas dalībniekus mēs esam uzklauzījuši. Lietas dalībnieki ir atbildējuši uz jautājumiem.

Tagad lūdzu uzaicināt sēžu zālē liecinieci Regīnu Grīgu.

Lūdzu parakstīt apliecinājumu... Ar savu parakstu jūs apliecināt, ka jūs esat brīdināta, ka par apzināti nepatiesas liecības došanu jūs var saukt pie atbildības pēc Latvijas Kriminālkodeksa 174., 176.panta. Paldies.

Lūdzu, Grīgas kundze, ko jūs varat liecināt tiesā izskatāmās lietas sakarā?

R.Grīga.

To, ka es esmu represētā sava tēva meita, pirmās kārtas mantiniece un rehabilitācijas apliecību saņēmusi 1995.gada jūnijā un no tā brīža arī staigāju pa visām instancēm, gan tiesas, pirmām kārtām bija tiesa par mantas sastāva pierādīšanu, pēc tam tika iesniegts rajona padomē, kur dokumenti tika iesniegti laikā un mēneša laikā viņi netika izskatīti un man pietrūka divas dienas, jo 23.aprīļa lēmums stājās spēkā ar 1.maiju un man padomes lēmums ir ar 1996.gada 3.maijā. Kaut gan mantas novērtējums ar komisijas sēdi bija 18.aprīlī. Tas būtu līdz 23.aprīļa likuma spēkā stāšanās spēkā. Un pēc tam rajona padome ieteica griezties Valsts kasē, Valsts kase noraidīja un teica, ka man ir jāsaņem sertifikātos, tikai 2500 un pārējais ir sertifikātos. 15.novembrī 1997.gadā rajona padome atcēla lēmumu par naudas piešķiršanu par mantu un aprēķināja 2500 naudā un pārējo mantu sertifikātos, vārdu sakot, atcēla maija savu lēmumu, kas bija pieņemts 3.maijā.

A.Endziņš.

Es atvainojos, es sapratu, ka jūs jau pirmo reizi teicāt, ka jums bija paredzēts lēmumā 2000 par mantām un... 500 par... kopā 2500 latu..

R.Grīga.

Nē, man komisija aprēķināja summu 12 707 lati par ēkām un par mantu. Rajona padomes komisija represēto. Un arī apstiprināja 1997.gada maijā, 3.maijā, apstiprināja komisijas lēmumu padome. Bet es to naudu nesaņēmu, jo viņiem valsts kase neizmaksāja, jo bija nokavētas divas dienas, jo tas likums stājās spēkā ar 1.maiju.

...

Par kuru likumu jūs runājat...? Par sertifikātiem,ja?

R.Grīga.

Noteikumi... stājās spēkā. Un tad es griezios Valsts kasē ar padomes vēstuli un Valsts kase atteica. Un 15.novembrī rajona padome atcēla arī savu lēmumu par to, ka viņi piešķir man visus 12 000 naudā, tagad viņi man piešķir 2,5 tūkstoši naudā un pārējo sertifikātos.

A.Lepse.

Varbūt jūs izteicāt tādu vēlēšanos saņemt sertifikātos nevis naudā?

R.Grīga.

Nē, es nekādu vēlēšanos neizteicu, es vienkārši lūdzu, lai viņi man izmaksā naudā, bet viņi teica... viņi jau nebija par to, ka viņi neizmaksās, bet viņi teica, ka Valsts kase mums nepārskaita naudu, un mēs nedrīkstam izmaksāt. Un Valsts kase atteica, jo atsaucās uz grozījumiem.

A.Endziņš.

Lūdzu...

R.Apsītis.

Ir tādi materiāli, ka Ministru padomes izdotie noteikumi.... kas tur toreiz.... (neskaidri, nevar jautājumu saprast).

R.Grīga.

Jā, rajona tiesa ir bijusi. Rajona tiesas lēmums arī ir palikt pie sertifikātiem un nupat 15.maijā man bija apgabala tiesa un arī tur ir tāds pats lēmums. Visi atsaucās uz šiem grozījumiem un neviens vispār tālāk neiedziļinās.

R.Apsītis.

Arī apgabaltiesa, ja?

R.Grīga.

Jā.

A.Endziņš.

Atsaucoties uz Ministru kabineta noteikumiem?

R.Grīga.

Jā.

A.Endziņš.

Paldies. Varat apsēsties.

Lūdzu uzaicināt otru liecinieci - Birutu Saulītes kundzi.

Lūdzu, Saulītes kundze, jūsu personības dokumentu... Jūs ar savu parakstu apliecināt, ka esat brīdināta par apzināti nepatiesas liecības došanu jums var iestāties kriminālatbildība pēc Kriminālkodeksa 174., 176.panta. Paldies...

Lūdzu, Saulītes kundze, ko jūs varat liecināt par tiesā izskatās lietas apstākļiem.

B.Saulīte.

Nu es laikam vispār esmu pirmā cietušā sakarā ar šo te lēmumu - 148. ...vai kā viņš tur skaitījās... jo esmu izgājusi jau daudzas tiesas cauri un tur man sakarā ar to, ka tas tur nebija kārtībā un tas, un tad tur liecinieki nebija ieradušies... nu tā tur tas aizvilkās viss. Un tad tas lēmums Ministru kabinetā laikam jau bija pieņemts un kad es aizgāju uz tiesu, tad bija no Domes viena dāma pārstāve un no Finanšu daļas, kura iegāja pie tiesnešiem iekšā, līdz ko viņa atnāca. Un tagad tajā tiesas gaitā it kā nekādas pretenzijas nebija, bet tā summa, man beigu beigās iznāca tā, ka man viņa tika nocenota... prečzine tur Čaka ielā antikvariāts nocenoja man kā par 50 gadu vecām lietotām mantām, tad nu tā cena jau nu bija tik zema, ka tur vairāk nekādu iebildumu nebija, un pēkšņi man tā dāma no tās Domes man uzstāda tādu jautājumu, ko es nebiju gaidījusi un vispār nebiju sagatavojusies... - kurā gadā un kurā datumā es esmu saņēmi tēva rehabilitācijas to apliecība... nu kad es esmu pieteikusies kā mantiniece uz to rehabilitāciju... Es, protams, no galvas nezināju un līdz ar to uzreiz to tiesas sēdi atlika, tas bija tas iemesls. Nu un nākošajā tiesas sēdē man 500 latus piedāvāja un tos sertifikātus. Man vispār pie 4000 kaut kas ar simtu tur bija... 4105 lati... nu kā par vecām mantām aprēķināja un no tā Centra rajona valdes man deva 3900. Tad es dabāju 500 latu naudā un 121,4 sertifikātus ar visu to. Nu, protams... Un staigāju es no 1993.gada, kad es iesāku... Es uzreiz negāju, kad varēja pieteikties uz to rehabilitāciju, teica, ka tur ir ļoti daudz cilvēku tur ir Stabu ielā un es vēl tā nogaidīju... Tad es staigāju no 1993.gada līdz 1997.gada maijam, kad bija tā pēdējā tiesas sēde un es biju spiesta ņemt tos sertifikātus, ko es citu vairs varēju darīt. Un vispār, cik es tur staigāju, jāsaka, ka bija klaja ņirgāšanās. Tik nepatīkami viss bija un beigās es jau biju apnikusi un es domāju, ka cik dos, tik ņemšu un cauri. Nu ko es vairāk citu varu teikt.

A.Endziņš.

Vai tiesnešiem ir kādi jautājumi?

I.Čepāne.

Vai pati bijāt izsūtījumā vai...

B.Saulīte.

Man izsūtīja vecākus, mēs dzīvojām Raiņa bulvārī. Es esmu mantiniece, es paliku 14 gadu veca meitene Rīgā uz ielas.

I.Čepāne.

Sakiet, lūdzu, kā jums tika fiksēts, kad jūs saņēmt šo dokumentu... ka jūsu vecāki bija... šo rehabilitācijas apliecību.

B.Saulīte.

Man vajadzēja... es tur ļoti tiku iztramdīta no tās pašas Stabu ielas. Pirmkārt, es kad aizgāju...

I.Čepāne.

Nē, jūs mani laikam nesapratāt... varbūt to datumu kādu... redziet, tam ir liela nozīme...

B.Saulīte.

Kad es saņēmu? Redziet, man ir pierakstīts, es tur no galvas...

I.Čepāne.

Bet kā viņi... jums tur lika parakstīties... vai kā...

B.Saulīte.

Ziniet, tas ir tik sen, ka es vairs neatceros, vai es parakstījos, vai es neparakstījos... es neatminu.

A.Endziņš.

Bet es saprotu, ka katrā gadījumā jūs saņēmt un sākāt savu cīņu jau ar 1993.gadu.

B.Saulīte.

Jā, es sāku staigāt... nē, tad nekas vēl nebija... es to dabūju kaut kādā... 1994.gadā, ja jūs man atļautu, es paskatītos.... nē, nu vispār es neko nebiju nokavējusi, tur vajadzēja trīs gadu laikā pieteikties... es nebiju nokavējusi, bet vienkārši es biju izgājusi vairākas tiesas instances, bet tad viņi man to uzprasīja un es vienkārši no galvas nezināju to gadu...

A.Endziņš.

Tad es saprotu, ka jums šīs tiesu instances bija saistībā galvenokārt ar strīdu par kompensācijas apmēru, vai ne?

B.Saulīte.

Jā, jā par to apmēru... jo es biju pati sākumā pierakstījusi to vērtību tā kā veikalos pārdotās mantas... jo mums visas tiešām bija jaunas mantas, manam tēvam bija veikals Mārstaļu ielā, nu tad, cik es atceros, meitene būdama... un tad runāja, ka naudas maiņa būs un tā un tās mēbeles visas tika uz pasūtījuma taisītas... nu un tā mums iznāca... Nu tad nu beigās viņi man to summu apstrīdēja, ka it kā par daudz, vai no Domes vai no Finanšu daļas, es neatceros... Nu tad es aizgāju uz to antikvariātu un viņi man nocenoja kā par vecām mantām galīgi to 4000 un to pašu es nedabūju beigu beigās par to lielo skraidīšanu.

A.Endziņš.

Paldies. Vai ir vēl kādi jautājumi? Paldies. Lūdzu apsēžaties.

B.Saulīte.

Vai, es aizmirsu vēl vienu momentu... Es savācu parakstus no aizsūtītajiem. Man bija kādi 40 paraksti, kuriem arī bija šitāda pati nelaime ar tiem sertifikātiem. Un tad man atnāca no tās... to mēs aizsūtījām Šķēles kungam tieši ar lūgumu, lai viņš tur groza to pantu, un tad atnāca no Finanšu ministrijas atbilde, man tā atbilde ir līdzī, ja jūs interesē... sakarā ar budžeta deficīta likvidēšanu... tad tas nav izmaināms vai nav grozāms un tā...

A.Endziņš.

Paldies. Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir kādi lūgumi?

K.Čerāns.

Paldies, nav.

A.Endziņš.

Nav. Valdības pārstāvim? Nav.

Līdz ar to paziņojumu, ka lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta un tiek atklātas tiesas debates.

Kā pirmajam vārds tiek dots pieteikuma iesniedzēju pārstāvim 6.Saeimas deputātam Čerāna kungam. Lūdzu, cik ilgs laika posms jums būtu nepieciešams?

K.Čerāns.

Es domāju, ka ar 10 minūtēm vajadzētu pietikt, varbūt pat mazāk.

A.Endziņš.

Vai nav iebildumu? Paldies. Lūdzu!

K.Čerāns.

Augsti godātā tiesa! Es uzturu pieteikuma iesniedzēju vārdā prasību par Ministru kabineta noteikumu nr.148, kas izdoti 1996.gadā un grozījumu šajos noteikumos, kas izdarīti ar noteikumiem nr.367 1997.gadā atzīšanu par spēkā neesošiem sakarā ar to, ka viņi ir pretrunā ar likumu "Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem", konkrēti ar šā likuma 10.pantu, un šo motivāciju, kāpēc šāda prasība tiek izteikta, es tiku izteicis jau savā pamatuzstāšanās reizē. Tātad tās ir šīs divas pamatpretrunas.

Pirmā pretruna ir tāda, ka tām personām, kuras ir saņēmušas savu rehabilitācijas apliecību līdz 1996.gada 1.martam un nav paspējušas līdz šim pašam termiņam iesniegt pieteikumu par mantas kompensāciju, kaut arī apliecības brīdī nebija šāds termiņš zināms, ka viņā būs jāiekļaujas un viņš nāca pēkšņi un faktiski pat ar atpakaļejošu datumu, tātad faktiski šīm personām nav iespējas saņemt nekādu pilnīgu vai daļēju kompensāciju un tas arī šeit lietas izskatīšanā pēc būtības tika skaidri konstatēts, ka tas, ka šīm personām tiešām šādas iespējas nav bijušas un ka šeit ir šī pretruna.

Un otra pretruna ir tā, ka šie 148.noteikumi, ka viņi ir būtiski pasliktinājuši to... būtiski samazinājuši to kompensācijas apmēru, kādu politiski represētās personas saņem salīdzinājumā ar to stāvokli, kas bija pirms tam un šeit jau tiesā uzaicinātās liecinieces apliecināja, ka šeit ir pilnīgi konkrēti gadījumi, ka šādi tiešām notiek un tur pietiek... turklāt tas notiek arī... ir noticis pat šo pieteikumu iesniegšanas procesā dažādās institūcijās.... pieteikuma procesa iesniegšanas gaitā dažādās institūcijās un tātad tas nebūtu... tātad ir pilnīgi skaidra šo politiski represēto personu situācijas pasliktināšana un pilnvērtīgas kompensācijas aizstāšana ar daļēju kompensāciju, kura acīmredzami neapmierina šīs politiski represētās personas.

Kas attiecās uz likumu par privatizācijas sertifikātiem, kas ir minēti šeit Ministru kabineta atbildes rakstā un arī par ko šeit bija diskusija, tad šeit, es domāju, ka lieciniece apgalvoja pilnīgi skaidri, ka viņa nav vēlējusies saņemt kompensāciju tieši sertifikātu formā, bet viņai vienalga saskaņā ar 148.noteikumiem šī sertifikātu forma tika uzspiesta un tādējādi veidojas šī pretruna arī ar šī likuma par privatizācijas sertifikātiem 15.panta 1.daļu.

Gribu piebilst to, ka Saeimas deputāti bija iesnieguši šo deputātu pieprasījumu, kas bija adresēts valdībai ar lūgumu šīs divas pretrunas 148.noteikumos novērst šo noteikumu grozīšanas procesā, tāpat tas ir dokuments, ko es iedevu.... ko es lūdzu pievienot lietai šīs lietas izskatīšanas sākumā un viņš arī lietai tika pievienots, un tur ir redzams, ka ir šis desmit deputātu sastādītais pieprasījums. Diemžēl Saeimas deputātu vairākums šo pieprasījumu neatbalstīja, bet tāpat arī Ministru kabinetam ... tāpat šis ir oficiāls Saeimas dokuments un arī Ministru kabinetam viņa kopija ir nosūtīta arī atbildes raksta sniegšanai Pieprasījumu komisijai. Diemžēl rīcība nebija sekojoši pienācīga un tāpēc nekas cits neatlika, kā šo jautājumu virzīt Satversmes tiesā, kaut arī es piekristu, ka cita veida risinājumi šeit būtu bijuši vismaz ne sliktāki.

Bet ņemot vērā to, ka šīs problēmas pastāv, tad es lūdzu tiesu atcelt šos Ministru kabineta noteikumus nr.148 un noteikumus nr.367, kas tajos izdara grozījumus. Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Vārds Ministru kabineta pārstāvei - Strazdiņas kundzei. Lūdzu!

R.Strazdiņa.

Es uzskatu, ka pilnīga šo te noteikumu atcelšana nav nepieciešama, ko mēs noskaidrojām jau lietas izskatīšanas laikā pēc būtības. Varētu tikt koriģēti atsevišķi šo noteikumu punkti. Pie kam, atceļot noteikumus nr.367 tiek liegta iespēja saņemt kompensāciju... šie te noteikumi... gan nosaukumā, gan arī 2.punkta otrā... trešā rindkopa: attiecināt šo noteikumu darbību arī uz tām personām, kuru administratīvā izsūtīšana... kuras nepamatoti tika izsūtītas no Latvijas PSR teritorijas daļas, kas izsūtīšanas dienā bija iekļauta KPFSR sastāvā...

Kas attiecas uz Saeimas deputātu pieprasījumu, kā redzams no balsojuma rezultātiem, to nav atbalstījuši arī daži no tiem deputātiem, kas ir parakstījuši prasības pieteikumu tiesai un man kā Ministru kabineta pārstāvim nav bijusi iespēja iepazīties ar šādu pieprasījumu un arī atbildi mēs uz tādu neesam gatavojuši. Tā kā paskaidrot, kāpēc Pieprasījumu komisijā nav sniegta atbilde, es nevaru pateikt. Kopš 4.februāra ir pagājis gana daudz laika. Katrā gadījumā iespēja risināt šo te jautājumu ārpus Satversmes tiesas acīmredzot bija.

A.Endziņš.

Tas viss, ja?

E.Stradziņa.

Jā.

A.Endziņš.

Paldies. Vai tiesas dalībnieki vēlas vārdu replikai? Nav. Nevēlas. Līdz ar to pasludinu tiesas debates par slēgtām.

Tiesa, apspriežoties uz vietas, paziņo, ka spriedums šajā lietā tiks pasludināts šā gada 10.jūnijā pulksten 14.00 Satversmes tiesas sēžu zālē Basteja bulvārī 14. Pasludinu sēdi par slēgtu.